

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON DAVLAT
SAN‘AT VA MADANIYAT INSTITUTI**

“Kiritdi”

**O‘zbekiston davlat
san‘at va madaniyat
instituti rektori**

N.B.Sayfullayev

“01” 06 2024-y

“Kelishildi”

**O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta‘lim, fan va
innovatsiyalar vazirligi**

“01” 06 2024-y

“Tasdiqlayman”

**O‘zbekiston Respublikasi
Madaniyat vazirligi**

“01” 06 2024-y

**KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI**

**60211100 – Aktyorlik san‘ati: musiqali teatr aktyorligi
ta‘lim yo‘nalishi uchun
(sirtqi)**

- 1. Aktyorlik mahorati fanidan**
- 2. Vokal va sahna nutqi fanlaridan**

Toshkent-2024

Dastur O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti Badiiy, o‘quv-uslubiy kengashida ko‘rib chiqilgan va ma’qullangan. 2024-yil __ _____ __-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

- Sh.Muhammadiyev - O‘zDSMI “Musiqali teatr san’ati” kafedrası mudiri, dotsent.
- R.Usnatov O‘zDSMI “Musiqali teatr san’ati” kafedrası professor v.b.

Taqrizchilar:

- M.R.Yusupova - O‘zDSMI “Estrada va ommaviy tomoshalar san’ati” kafedrası dotsenti, san’atshunoslik fanlari nomzodi.
- A.S.Bekjonov - O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan artist.

Kirish

60211100 – Aktyorlik san’ati - (musiqali teatr aktyorligi) bakalavriat ta’lim yo‘nalishi sirtqi ta’lim shakliga kiruvchi abituriyentlarning kasbiy (ijodiy) imtihoni dasturi hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar “O‘zbekiston Respublikasi Oliy o‘quv yurtlariga qabul qilish qoidalari”ga muvofiq o‘tkaziladi.

Ixtisoslik bo‘yicha kirish imtihonlar har bir ixtisos uchun ta’kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o‘tkaziladi.

Ixtisoslik bo‘yicha imtihon o‘tkazilishining ketma-ketligi har bir Oliy o‘quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o‘rnatiladi va har yili qabul qilish qoidalari ko‘rsatiladi.

60211100 – Aktyorlik san’ati (musiqali teatr aktyorligi) bakalavriat ta’lim yo‘nalishi sirtqi ta’lim shakliga o‘qishga kirayotganlar, ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyatli hamda asarni tanlash va sahnalashtirilishda zaruriy jihatlarni aniqlay oladigan bo‘lishi kerak.

Fanning maqsadi va vazifalari

60211100 – Aktyorlik san’ati (musiqali teatr aktyorligi) bakalavriat ta’lim yo‘nalishi sirtqi ta’lim shakliga kasbiy (ijodiy) imtihonlar abituriyentlarning aktyorlik mahorati layoqatini ijodiy sinovlar orqali fanlaridan ijodiy hamda amaliy ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o‘tkaziladi.

Fanning vazifasi – abituriyentlarga mazkur soha bo‘yicha zamonaviy ta’lim metodlari orqali bilim berish, rol konsepsiyasini anglatish, ijro etayotgan materialida janr, xarakter, ifodaviy vositalardan foydalanishni o‘rgatishdan iborat.

Abituriyent bu bosqichda quyidagi dasturlarni tayyorlashi lozim:

- 1) ariya (Biron bir milliy musiqali dramadan qahramon ariyasi);
- 2) maqom, katta ashulla, klassik avjli qoshiqlar;
- 3) masal (I.V.Krilov, S.Mixalkov, M.Xudoyqulov, A.Obidjon va h.k.)
- 4) monolog (Biron bir pesadan qahramon monologi);
- 5) she’r;
- 6) qo‘shiq;
- 7) raqs;
- 8) hayvonot olami (hayvonot xulq-atvori) - kuzatishlar asosida etyud;
- 9) yakka etyud - (abituriyentning yakka o‘zi bilan sahnada sodir bo‘layotgan so‘zsiz voqea ko‘rinish);

Bundan tashqari abituriyent qiziqqan soha yoki janr bo‘yicha o‘zining tayyorlab kelgan mustaqil nomerini ham namoyish etishi mumkin. Masalan:

1. Plastika
2. Pantomima

3. Buyumlar jonlanishi - etyud
4. Parodiya (taqlid san'ati)
5. Musiqa san'ati

Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

Aktyorlik mahorati fanidan abituriyent ijodiy va qo'shiqchilik qobiliyatiga ega bo'lishi kerak. Abituriyentning ijodiy salohiyati va sahnaviy tarovati (insoniy jozibadorligi, xislati, tabiati, yoshi, tashqi ko'rinishi, yoqimtoyligi va ichki madaniyati, hayotiy tajribasi, tasavvurining rang-barangligi, ta'sirchanligi, hayotiy voqea va hodisalarga munosabati va ularni sahnada aks ettira olish salohiyati mavjud bo'lishi kerak.

Vokal fanidan musiqiy savodi, eshitish qobiliyati va ritm, an'anaviy qo'shiqchilik ijrosi, ovoz tembri va diapazoni, musiqali dramalardan ariya ijrosining talabga javob berishi tekshiriladi.

Sahna nutqi fani bo'yicha abituriyentni sinash davrida "Sahna nutqi" kafedrası pedagoglari tomonidan uning ovozi va nutqini tekshirish amaliy tarzda o'tkaziladi. Sog'lom ovozning mavjudligi, talaffuzning tozaligi, ravonligi, burroligi, aniqligi (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi o'rganiladi. Sahna nutqi - o'qishga kirayotgan shaxsning ijodiy maylini aniqlashga, teatr va kino sohasida kelajakda nutqi bo'yicha bilimlarini to'g'ri ishlata olishiga, asosiy ko'nikmalarga to'g'ri moslasha olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonlar quyidagi mezon asosida baholanadi: Aktyorlik mahorati fani bo'yicha

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning ijodiy salohiyati, ichki madaniyati, ijodiy tassavvurining rang-barangligi, ta'sirchanligi	8
2.	Abituriyentning sahnaviy tarovati, jozibadorligi, tashqi ko'rinishining nuqsonlardan xoli ekanligi	10
3.	Dunyoqarashi (ijtimoiy – siyosiy, madaniy, adabiyot, san'at sohasiga oid bilimlar darajasi)	8
4.	Sahna madaniyati	5
5.	Ijro uslubi va mahorati (qo'shiq, she'r, g'azal, monolog, masal, hikoya)	10
6.	Ijro mahoratidagi ta'sirchanligi, tabiiyligi, o'ziga xosligi	5
7.	Sahnaviy sezgi (sahnaviy ko'rish, eshitish va idroklash) qobiliyati	5
8.	Abituriyentning sahnaviy tasavvuri, berilgan shart-sharoitda tabiiy xatti-harakat qilish qobiliyati, sahnaviy ishonch layoqati	5
9.	Abituriyentning sahnaviy plastikasi, raqs (nafis harakat, tana	5

	harakatlarining ifodaviy ta'sirchanligi, ma'nodorligi)	
10.	Abituriyentning improvizatsiyaga moyilligi	8
11.	Ariya, maqom, katta ashulla, klassik qo'shiqlar mahoratli ijrosi. Etyud ijrosi	15
12.	Odob-axloqi, muomala madaniyati va estetik didi	4
13.	Abituriyentning musiqani eshtishi	5
	Jami:	93

“Vokal” va “Sahna nutqi” fanlari bo'yicha

1.	Abituriyentni tonda turishini tekshirish	4
2.	An'anaviy qo'shiqchilik ijrosi va sozandalar bilan birgalikdagi uyg'unlik	5
3.	Abituriyentning musiqiy savodxonligi	5
4.	Ovoz diapazoni	5
5.	Vokal asarlari ijrosi jarayonida konsertmeyster bilan birgalikdagi uyg'unlik	6
6.	Musiqali dramalardan ariya ijrosi	7
7.	Abituriyentning musiqiy xotirasi	4
8.	Abituriyentning musiqiy ritmini tekshirish	4
9.	Talaffuzning tozaligi, ravonligi, burroligi, aniqligi (nutq a'zolarida organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi)	4
10.	Ovozning sog'lomligi va jarangdorligi	3
11.	Nutqiy ifodaviylik va ta'sirchanlik (nutqiy eshitish qobiliyatining mavjudligi)	4
12.	Badiiy so'z ijrochiligi mahorati (she'r, g'azal, masal, monolog va nasriy – hajviy asar)	4
13.	Badiiy va she'riy asarlardagi tasavvurning mavjudligi (mutolaa qilish savodxonligi)	4
14.	Noyob va betakror nutq, sohir ovozga egaligi	4
	Jami:	63

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

60211100 – Aktyorlik san'ati (musiqali teatr aktyorligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishi sirtqi ta'lim shakliga hujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunlarda “Aktyorlik mahorati”, “Vokal” va “Sahna nutqi” fanlaridan yagona ijodiy imtihon oluvchi hay'at a'zolaridan iborat (barcha fanlardan bir komissiya a'zolari guruhi tuzuladi, chunki “aktyorlik mahorati”ni spitsifik jihatlarini hisobga olgan holda aktyorlik mahorati o'qituvchisi bilan birgalikda abuturiyentni vokal va sahna nutqi

bo'yicha qobiliyatlari tekshiriladi) guruhga ijodiy imtihon topshiradi. Qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 30 nafar abituriyentlardan iborat bo'lib, kasbiy (ijodiy) imtihonlar maxsus qurollar bilan jihozlangan auditoriyalarda o'tkaziladi.

Kasbiy (ijodiy) imtihon raisi, kurs oluvchi pedagog, nutq, vokal xamda raqs mutaxassislarining tekshiruvi bilan o'tkaziladi. Sog'lom ovozning mavjudligi, ijodiy salohiyatga egaligi, organik yetishmovchiliklarining yo'qligi o'rganiladi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin.

Murojaat mazmuni faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

1. Qobilov N. Aktyorlik mahorati – Navro'z nashriyoti-T.: 2020.
2. Qobilov N, Muhammadiyev Sh. Aktyorlik mahorati. Darslik. Fan va ta'lim poligraf nashriyoti – T.: 2022.
3. Muhamedova G, Usnatov R. Aktyorlik mahorati. Navro'z nashriyoti – T.: 2020.
4. Djon Benedikt. Aktyorning o'z ustida ishlashi (K.S.Stanislavskiy) - 2-qism. Routledge. 2008.
5. Lenard Petit. For the Actor (Aktyor texnikasi) - Taylor & Francis , 2009.
6. Usnatov R. Aktyorlik sheberligi. – Navro'z nashriyoti. T.: 2020.
7. Yorbekov E. Aktyorlik mahorati. – Navro'z nashriyoti-T.:2019.

Internet saytlari

1. www.ziyonet.uz
2. www.infocom.uz
3. www.uzreport.com